

กากี กลอนสุภาพ

ของ

เจ้าพระยาพระคลัง (หน)

พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพ

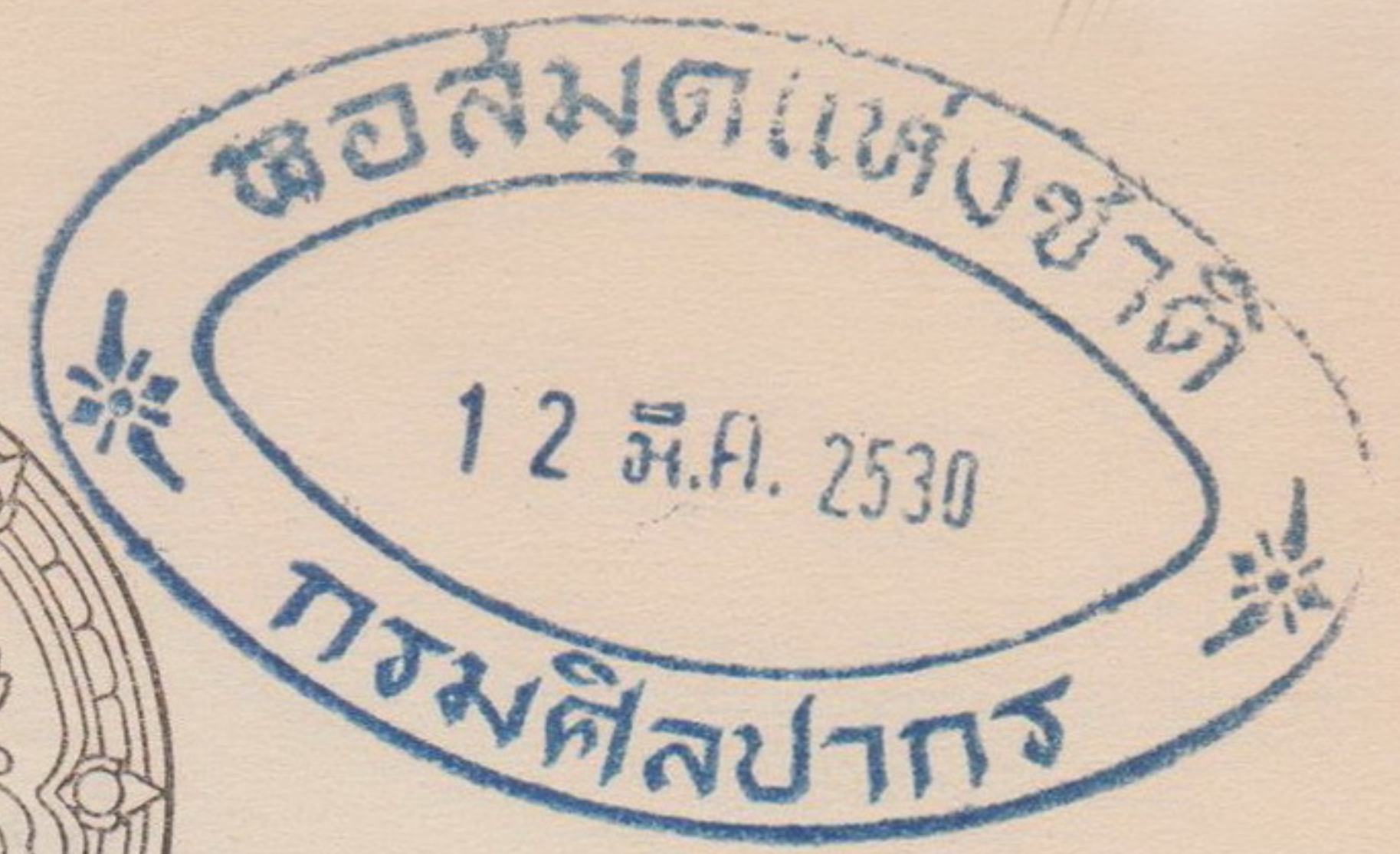
นางหุ่น วีรธรรม

ณ ฌาปนสถานกองทัพบก วัดโสมนัสวิหาร

๒ พฤษภาคม ๒๕๐๔

ทย
895.9112
ก413กห

11-4-13 กห

หอสมุดแห่งชาติสาขานครราชสีมา

กากี กลอนสุภาพ

ของ

เจ้าพระยาพระคลัง (หน)

มค
๖

พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานฌาปนกิจศพ

นางหุ่น วีรธรรม

ณ ฌาปนสถานกองทัพบก วัดโสมนัสวิหาร

๒ พฤษภาคม ๒๕๐๕

กระทรวงศึกษาธิการ

กรมอุดมศึกษา

๒๕๖

(นร) วิทยาลัยเกษตรศาสตร์

๑
๐๐
๘

วิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เลขที่ ๑๖๑ ๑๐๔ นครสวรรค์

๔๖
เลขหมู่ ๘๙๕.๙๑๒ ๓๕๓๓ ก.๕

เลขทะเบียน ๔-๓๐๕-๑๐๓๖ ๑๖๑

คำนำ

เนื่องในงานฉาปนกิจศพ นางหุ่น วิธรรม กำหนดวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๐๔ ณ ฉาปนสถานกองทัพบก วัดโสมนัสวิหาร เจ้าภาพได้แจ้งความประสงค์แก่เจ้าหน้าทกองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร ว่าประสงค์จะจัดพิมพ์หนังสือเรื่อง กากกอดอนสุภาพ นิพนธ์ของ เจ้าพระยาพระคลัง (หน) แจกเป็นอนุสรณ์ กรมศิลปากรยินดีอนุญาตให้จัดพิมพ์ได้

หนังสือเรื่อง กากกอดอนสุภาพ นี้เป็นนิพนธ์ของเจ้าพระยาพระคลัง (หน) กวีเอกผู้หนึ่งในกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นวรรณคดีที่ไพเราะมาก และมีผู้รู้จักกันแพร่หลายเรื่องหนึ่ง แต่ปรากฏว่าหาฉบับอ่านได้ยาก กรมศิลปากรได้เคยจัดพิมพ์หนังสือ ประชุมบทมโหรี มับทมโหรีเรื่องกากอีกด้วย แต่มีได้เริ่มตั้งแต่ต้นเรื่อง มีคำอธิบายไว้ว่า

“บทมโหรีเรื่องกากนี้ เจ้าพระยาพระคลัง (หน) แต่ง แต่งดียิ่งกว่าจะมีผู้อื่นแก้ไขภายหลังบ้าง พิจารณาทางด้านนวนมีด้านนวนใหม่แทรกแซงอยู่หลายแห่ง ด้วยบทเรื่องกากนี้ เดากันมาว่าแต่ก่อนชอบใช้รองมโหรีกันแพร่หลาย ฉบับมีในหอพระสมุดฯ หลายฉบับ ถ้อยคำก็มักแตกต่างกันตรงกันแต่ตอนข้างต้น เมื่อชำระฉบับจะพิมพ์คราวนี้ ตอนข้างท้ายตั้งแต่บทดอยแพนางกากก็ไป ต้องแก้ไขถ้อยคำบ้าง แต่คงตามความเดิมมิได้เปลี่ยนแปลง”

กรมศิลปากรเห็นสมควรจัดพิมพ์กากกอดอนสุภาพนี้ใหม่ฉบับอ่านแพร่

หลายดมกับเป็นวรรณคดีสำคัญ จึงให้นายหรีด เรืองฤทธิ์ เปரியญ เจ้า
 หน้าที่แผนกเรียบเรียง ข้าราชการทบพันพิกกับทบพันมุดไทยที่มีอยู่ใน
 หอดมุดแห่งชาติ ให้พิมพ์ไว้แต่ต้นจนถึงดอยแพนางกาก็ และได้อนุญาต
 ให้พิมพ์แจกเมื่อเดือนกันยายน ๒๕๐๓ ครึ่งหนึ่งแล้ว

กรมศิลปากร ขออนุโมนาทกุศตราคี ทักษิณานุปทานที่เจ้าภาพได้
 บำเพ็ญอุทิศแด่ นางหุ่น วีรกรรม และได้ให้พิมพ์หนังสืออันมีค่าทาง
 วรรณคดีออกแจกจ่ายเป็นวิทายาทาน ขอกุศตทงปวงนจึงเป็นพดวปัจจัย
 ดดบันดาลให้ นางหุ่น วีรกรรม ได้ประดับอิสริคุณมณูญผลในดัมปราชภพ
 ตามควรแก่ฐานะทุกประการเทอญ.

กรมศิลปากร

๒๗ เมษายน ๒๕๐๔

นางหุ่น วิธรรม

ชวาตะ พ.ศ. ๒๔๓๙

มตะ พ.ศ. ๒๔๙๒

คำไว้อาลัย

ยายตายได้หลายปีแล้ว ตั้งแต่ข้าพเจ้ายังเรียนหนังสืออยู่ ศพของ
ยายเก็บไว้ที่วัดเทพนารี ธนบุรี บดินทร์เวลาดมควรวัดจะจัดการฌาปนกิจ
ศพยาย ข้าพเจ้าคิดมานานแล้วว่า ถ้าจะจัดงานศพของท่าน ข้าพเจ้าใคร่
จะจัดพิมพ์หนังสือเล่มเล็ก ๆ เล่มหนึ่งแจกเป็นอนุสรณ์ และเป็นที่ระลึก
ต่องานพระคุณของท่านที่ได้กรุณาให้เกียรติมาในงานฌาปนกิจศพยายครั้ง

ยายเกิดเมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๔๑๙ และถึงแก่กรรมเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๒
ข้าพเจ้าเสียใจที่ไม่มีโอกาสดั่งรูปประวัติชีวิตของยายมากพอที่จะนำมาเขียน
ให้ปรากฏเป็นหลักฐานไว้ให้ลูกหลานเหลนได้ทราบถึงท่าน อย่างไรก็ตาม
เพียงแต่เรารู้ว่ายายเกิดในตระกูลที่ดี เป็นบุคคลที่มีเมตตา กรุณา เป็นมิตร
และได้รับความรักใคร่ นับถือจากคนทั้งหลายที่รู้จักคุ้นเคย ท่านเป็นผู้ตั้ง
มั่นอยู่ในกุศลกรรม และยึดถือพระพุทธศาสนามาเป็นหลักประจำใจด้วย
ศรัทธาอันตั้งมั่นก็เป็นที่พักใจของเราแล้ว

นับตั้งแต่ข้าพเจ้าจำความได้ ข้าพเจ้าก็เห็นยายอยู่กับพวกเรา คือ
พ่อแม่ พี่ ๆ และน้อง ๆ ของข้าพเจ้า ที่บ้านเลขที่ ๓๐ ในบริเวณวัดชีวิต
หรือวัดประสาธตบุญญาวาส ถนนดาวช่าง ตำบลฉิมพยาบาต (อยู่ทาง
ขวาของบริเวณวัด ติดกับกำแพงวังสุโขทัย บ้านนั้นถูกไฟไหม้เสียเมื่อ
วันที่ ๒๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๗) ข้าพเจ้าเติบโตมาที่บ้านหลังนี้ และมี
ยายอยู่ด้วยตั้งแต่เด็กจนโต ข้าพเจ้าจำได้ว่ายายรักและมีเมตตาปรานีต่อ
หลาน ๆ มาก ท่านคอยบอกรับหลานทุกคนให้พ้นจากการถูกลงโทษและถูกเขียน

คื ยายไม่พอใจทุกครั้งทเห็นพวกเราต้องถูกไม่เรียว แม้ว่าเราทั้งหลายจะทำ
 ผิด ชุกชน หรือคอปานใดก็ตาม ยายมีพระคุณแก่ข้าพเจ้ามาก มีใช้ใน
 ถานเป็นบุพการีอย่างเดียว แต่ข้าพเจ้ายังรู้ดีกว่ายายรักและห่วงใย
 ปรารภนาดีต่อข้าพเจ้าเป็นพิเศษ โดยเห็นข้าพเจ้าเป็นเด็กอาภัพกว่าหลาน
 อื่น ๆ ทั้งในรูปกายและสุขภาพ และความกรุณาถนอมนกกอาจเป็นดังหนึ่งที
 ช่วยให้ข้าพเจ้าเติบโตมาด้วยดีเป็นตวข้าพเจ้าบัดนี้ ความกรุณาของยายที่มี
 ต่อข้าพเจ้ามาก แต่ทจำได้ไม่ลืมและยังนึกเห็นภาพอยู่ ก็คือ ตั้งแต่เด็ก ๆ
 มา ข้าพเจ้ามักจะปวดท้องเสมอ เคยถูกชนปวดท้องในตอนดึก ๆ ซึ่งบาง
 ครั้งก็อาเจียน ยายถูกชนดูแลข้าพเจ้าทุกครั้ง ทาน้ำมันหม่องซึ่งสมัยก่อน
 มีแต่ยาหม่องตราพระ แล้วยายก็นวดและเค็กเป้าคาถาให้ ข้าพเจ้า
 ก็หาย ครนบัดนี้ข้าพเจ้าเป็นผู้ใหญ่แล้ว เมื่อข้าพเจ้าปวดท้อง บางครั้ง
 ปวดจนเจ็บและตัวงอ แต่ก็ไม่มียายแล้ว ข้าพเจ้าฝันถึงท่านบ่อย ๆ เมื่อ
 ข้าพเจ้าเรียนอยู่จุฬา ฯ ยายภูมิใจในข้าพเจ้ามาก กตางคนเมื่อข้าพเจ้า
 หนึ่งทำงานหรืออ่านหนังสือเปิดไฟอยู่ดึก ๆ ยายมักจะลุกมาดูแลบางทีก็มา
 หนึ่งอยู่เป็นเพื่อน ห้องที่ข้าพเจ้าอยู่เป็นห้องเด็กที่สุดในบ้าน เขยนมาถึงตอน
 หนึ่งนึกเห็นภาพยายชอบนั่งบนหลังค่อเฝ้ามาเคย ๆ ดูข้าพเจ้าทำงาน และยาย
 มักจะพูดเสมอ ๆ ว่า ยายคงไม่ได้อยู่จนเห็นข้าพเจ้าเรียนจบจุฬา ฯ ซึ่งยาย
 อยากจะอยู่เห็น เพื่อภาคภูมิใจและยินดีในความสำเร็จของข้าพเจ้า แต่ความ
 ตายไม่ละเว้นหรือให้โอกาสที่ยายจะมีชีวิตอยู่จนถึง วันทข้าพเจ้า ได้รับพระ-
 ราชทานปริญญาบัตร เพราะยายมีโรคหืดประจำตัว เป็นโรคที่คุกคาม
 และทรมาณยายมาก ยายเื่อและเหนื่อยหอบเสมอ ๆ โดยเฉพาะในหน้า
 หนาวและหน้าฝนทมอากาศอบอุ่น เวลายายเหนื่อยหอบ เราต้องช่วยกัน

พัดและดูแลยาย ในสภาพเช่นนั้นใคร ๆ ที่เคยเห็นคนเป็นหืดคงจะรู้ว่า
 เป็นสภาพที่ทรมาณอย่างน่าสงสารมาก แม้น้ำดื่มหรือยาดีใดก็ไม่สามารถ
 กำจัดโรคนี้ให้หายขาด ยายได้แต่ใช้ยาสูบมวนจากอะโรหิตายอย่าง เท่าที่
 ข้าพเจ้าจำได้ก็คือ ดอกดำโพงและหางนกยูง ได้ช่วยทุเลาอาการไอหอบ
 ภายหลังยายก็มีโรคเบาหวานมาแทรกด้วย เราเติบโตขึ้น ยายก็แก่ชราไป
 ตามกาล ความต้านทานโรคภัยก็ลดน้อยลง ถ้าหากว่ายายแข็งแรงมีสุขภาพดี
 ยายก็คงอยู่มาจนได้มีโอกาสดูชมความดำริ่ใจของหลานและได้เห็น
 เหลน และเราหลาน ๆ ก็คงได้มีโอกาสดอบทแทนพระคุณท่านบ้าง แต่เรา
 กำหนดระยะชีวิตเองมิได้ ฉะนั้นเมื่อข้าพเจ้าเรียนอยู่จุฬา ฯ ปีที่ ๒ พ.ศ. ๒๔๙๒
 ยายก็ถึงแก่กรรมด้วยโรคหอบหืดประจำตัวของท่าน ยายตายตอนกลางคืน
 จะเป็นวันทและเดือนใด เราก็จำไม่ได้ และไม่มีเอกสารอะไรที่เราจดไว้
 เหลือบอกเรา เพราะว่าบ้านที่สามเสน ที่ข้าพเจ้าเติบโตมาจนกระทั่งยาย
 ตายนั้นได้ถูกไฟไหม้หมดเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๗ ข้าพเจ้าจำได้แต่ว่า คิณนั้น
 ข้าพเจ้าเพิ่งจะเข้านอนเคลิ้ม ๆ ยายไม่สบายมาหลายวัน และพูดเสมอว่าจะ
 ไม่รอด และคิณนั้นยายก็หอบหืดใหญ่ ดูเหมือนว่าหมอจะมามาดูยา แต่
 ยายก็หอบจนสิ้นใจไปต่อหน้าลูก ๆ และหลาน ข้าพเจ้าก็คนมาเห็นยาย
 สิ้นใจ จำกันได้ว่า เมื่อยายตายนั้น ยายอายุได้ ๗๒ ปี

เมื่อข้าพเจ้ายังเด็ก และยายยังมีชีวิตอยู่ ยายเคยเป็นทพให้ข้าพเจ้า
 พั่นทุกเช้า มาทุกวันจนถึงข้าพเจ้าเติบโตเป็นผู้ใหญ่แล้ว แต่เมื่อข้าพเจ้ามี
 ทุกข์ใจมาก ๆ ข้าพเจ้าเคยจุกจิกขอความสงบ และความคุ้มครองจากยาย
 ขอให้ยายช่วยรักษาจิตใจของข้าพเจ้า เหมือนที่ยายเคยปกป้องข้าพเจ้าให้
 พ้นจากไม่เรียบร้อยและความทุกข์อื่น ๆ เมื่อเด็ก ๆ

หนังสือเรื่องกากิน เป็นวรรณคดีที่ไพเราะมาก ยายชอบวรรณคดี
และบทกตอน เมื่อยายยังอยู่ ฟัง ๆ และข้าพเจ้าเคยอ่านเรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ
และเรื่องวรรณคดีต่าง ๆ ให้ยายฟังเสมอ แต่จำไม่ได้ว่า ได้เคยอ่านเรื่อง
กากินให้ยายฟังด้วยหรือไม่ เมื่อมาพบเรื่องกากินตอนสุภาพนั้น ข้าพเจ้า
จึงเชื่อว่า ถ้าได้พิมพ์แจกในงานฌาปนกิจศพยาย วิญญาณของท่านก็คง
จะพอใจและอนุโมทนา ข้าพเจ้าหวังว่าท่านที่ได้กรุณามาเป็นเกียรติในงาน
ศพยาย คงจะพอใจรับหนังสือไปอ่านเพื่อความบันเทิง และคงจะ
อนุโมทนากุศลสาธารณประโยชน์อุทิศให้แด่ยายด้วย และหากจะมีกุศล
กรรมใดอื่นข้าพเจ้าได้บำเพ็ญแล้วด้วยดี ข้าพเจ้าขออำนาจแห่งกุศลนั้น
จงเป็นปัจจัย ให้ดวงวิญญาณของยายได้ไปสู่สุคติภพพ้นบ่วง กรรมและต้น
ความห่วงใยทั้งหลายในโลกลียโลกอนันต์แต่กิเลสและทุกข์ทั้งดั้นนี้ ไปสู่ทิพย์
สมบัติและความสุขสงบในสันปรายภาพ เทอญ.

หลาน

กุลทรัพย์ ชื่นรุ่งโรจน์

๑๖๒ พิบูลเวชม์ คลองตัน พระโขนง

๒๕ เมษายน ๒๕๐๔

กากกลอนสุภาพ

จกกล่าวอดีตนิทานแต่ปางก่อน

เมื่อครั้งองค์สมเด็จพระชินวร
เสวยชาติเป็นตถุณาพระยานก
หวังแดงแห่งจิตหญิงพาด
ยังมีราชบรมพรหมทัต

เป็นปฐมบรมราชธานี
กว้างใหญ่ยาวได้สิบสองโยชน์
หมิ่นเมืองเดื่องพระเดชเดชา
เขมมองค์อัครวิไลลักษณ์
ชอกากัศวีธาคังดวงจันทร์
เต็มอเหมือนกลั่นทิพมณฑาทอง
กลั่นกายคิตชายผู้ขึ้นไป
ดงหทัยนัยเนตรกรุงเกษม
เป็นเอกองค์ในองคบริวาร
ทวามพิเษงผู้เปรมปราชญ์
ชำนาญชำนาญการพิณอเนกา
บำเรอจิตอัครให้เรื่องรณ
เฉลิมเมืองเรืองฤทธิ์ขจร

ยังตั้งจรแสวงหาโพธิญาณ
จึงชักเรือชาดกมาบรรหาร
ให้ชายชาญรู้เชิงกระดตรี ฯ
ผ่านลัมบีกกรุงแก้วพาราณดี
ศรีดงกุหลาบเกษมศวรรยา
พลโจษจตุรงค์ตั้งขยา
ระอาออกก่อนเกล้ามาอภิวันท์
ประไพพักรังามเพียงอัศรศวรรค์
เนียนหอมฟุ้งจรุงใจ
ผู้ใดต้องสัมผัสพิพัฒน์
กนิบไต่ถึงเจ็ดทิวาวาร
พูนสวัสดิ์ดังवादเกษมด้านต์
ประมาณหมิ่นหกพันกัทยา
ชื่อว่านาฏกุเวรยักษา
วิชาขบกาพย์เกดยงกล่าวกลอน
เมื่อทรงดงากดลโมตร
ทุกคนเร็ดขยาด้วยปรีชา ฯ

ปางนั้นยังมีครุฑราช
 สถิตสถานพิมานรัตนมยา
 ในเชิงเขาเมรุราชบรรพต
 บินหนักกวกัดะโยชน์ด้วยฤทธิ
 ประกอบด้วยมนตรามหาเวท
 เคยเที่ยวเด่นเป็นสุขทุกนคร
 กับบรมพรหมทศป็นชเรศ
 ถ้อยทมิชย์แดอปรา
 ออกจากพิมานรัตนเรืองรอง
 ช้ามมหาตาคเรศวิงวอด
 ดยยังรุกขพระไทรใบชิต
 เป็นมานพเสาวภาคโสภี
 เข้าพาราณดีบุรีเรือง
 อันนาริตามรวดริถยา
 ครนถึงเข้าท้องพระโรงธาร
 กรุงกษัตริย์ทศนาก็แจ้งใจ
 จิงตรัดเรียกถักนันทมาทรง
 มานพเดินหลบไม้บรรอน
 ฝ่ายอนงค์กาก็ศรีธมร
 ไม่เห็นองค์พงศ์กษัตริย์ภักดา

ตรียชาติดำดั่งบุษบักษา
 ยอดมหาพฤกษาดมพลี
 ปรางค์ด้วยกำดั่งบุษ
 อาจจะข้ามหนที่ดัดทนคร
 ทัวประเทศเกรงจบดยับยอน
 ดภาพรพูนสวัสดิ์อยู่อตรา
 เคยประเวศทรงดกกันหนักหนา
 ก็ปรารภเพื่อจะทรงดกาด
 ฆาตมยของทยานชนเวหน
 ก็ดุดดแดนราชธานี
 นิमितกายกดาเพศจากบุษ
 จรดนวยนาดดำเนินมา
 ข้าเดื่องแดแปรพักตร์ด่ายหา
 ไครปะตามานพก็ดบใจ
 อาการมิได้พริ้นหวนไหว
 บรรหารให้หนึ่งอาดันอันบวร
 กับองค์บุรณราชดโมตร
 แด้วทบถอนผ่อนแพกนหลายคราว ฯ
 ทินกรบ้ายคด้อยพระเวหา
 เด็ดจมาดู่แท่นบรรทมใน

จึงตรัสถามล่าวดูรางคันทนง

ว่าภูบาลล่ำราญราชหฤทัย

ชายนัน โฉมวิไลประไพพัศตร

ทั้งกิริยาคนด้นครันครบ

พระเทพพิงค์คัตกาดลจิต

ว่างามพริ้งยังชายในดินดาล

ยืนแฝงใบบานทวารค์

พอมานพบงด้นัยนา

ต่างประหวัดหทัยให้ไหววาบ

ต้องจิตต้องคิดประจวบกัน

มีอายุนั่นจิตดำรงตรง

คู่อาสน์ไฉยาศพรรรณราย

ฝ่ายบรมพรหมทัตทอดลกา

เผอิญชดชดบาศก์ให้แปรปรวน

ครันชายแสงรวีร่ออนภพ

ก็ดากษัตริย์นิวคิครรไ

กดาเยศจากมนุษย์เป็นครุฑราช

แผ่หางกางปีกด้วยฤทธา

บันดาลเป็นมหาเวายุพัด

ครันครันคันทวจักรवाद

เขานั่งแนบแอบนางบนแท่นรัตน

ต่างประหม่นวทูตด้นองไข

ด้วยไทรทรงสถากกับมานพ

แหดมหลักเชิงเด่นก็เจนจบ

อันชายในพิภพนี้ไม่มีปาน

ฉงนคิดพิศวงทรงด้นฐาน

ยุพาพาดก็เด็ดจดินดามา

นัยเนตรชำเคื่องดอดด้อดหา

ประหนึ่งว่าศรแผดงแย่งยังกัน

เพลิงรากชานชาบเดี่ยวกระเด็น

นางบ้วนบั้นรันทระทวยกาย

ก็เดยวองค์จรจรัดผ่นผาย

กรกายพัศตราคันงครวญ ๗

เมื่อสุดาประทุษฐ์จิตให้ผิดผวน

ครุฑล่าวรดแย้มยมกระหิ่ยมใจ

มานพริญจวนจิตพิศมัย

คู่พระไทรลำนกแต่เดิมมา

แผ่นผางดลวดดอยพระเวหา

บังแสงสุริยาอนนการ

จบแจ้งหวัดเปรียง ๗ เติ่งประหาร

ถึบทยานสู่ถึงหับญชร

ประคองหัตถ์อุบกายด้ายดมร

จึ่งกล่าววรสพจนาคถ์สุนทรวอน
 ช่างนอนหนึ่งอิงเชนยไม้เงยพักตร
 พค้อมานพน้อยชาญดกา
 ยังกิพถ์ถานพิมานแมน
 แล้วยจะพายุพราจจรจัด
 ทงทรายแก้วเพชรรัตนบัทมราช
 ชมคิมิงคดะมัจฉาในด้าคร
 แล้วยจะพาเจ้าไปยังไกรดาต
 จั้บระบ่ำรำกรออ่อนชด
 แล้วยจะอุ้มไปเล่นอโนดาต
 ประกอบเบญจโกศุมประทุมมาดัย
 ออย่าอาดัยในมนุษย์ดัมบัคเดย
 พดางจุมพิตปรางน้องประคองนวด
 กากีบ้องบัตต์ดัดกร
 เออไฉนโยอาจอหังการ
 ไม่เกรงองค์นรินทร์ปิ่นชเรศ
 ถึงมานพจบเจนนัดกาพนัน
 เจ้าก็เ็นพระยาครุฑอุคตมเดช
 สติคถ์ถานพิมานทิพติมพดี
 โยไม่ระวังองค์มาหลงผิด
 เถ่พดมรมเยศกามา
 ไม่คั้นะจงมิมโนหน่วง

โยดมรเดมอชีพไม่นำพา
 ความพริกรับร้อนเข้ามาหา
 หวังจะมาพาน้องไปครองกัน
 อันแด่นดุนกดูชดาเกษมด้นค
 ไปเที่ยวชมดัตตภณทัตต์ทนคร
 อันเดียรดาษพณพระเมรุถึงชร
 ฝูงกีนรคนรรพในบรรพต
 อันเทวราชกัถยามาพร้อมหมด
 เดยวดดชบ้องบรแดงดาญ
 อันไต้ดอาดทเทพทรงด้นาน
 ตระการกถ์นรินทร์เรณุนวด
 มาไปเชยพิมานทองของดงวน
 เข้ายวนหยอกยักริมยา ฯ
 ช้าเดื่องเนตรคมค่อนให้บักษา
 มาเออนอรรธวัจนาทุกดั่งอัน
 อันเป็นเกศกรุงไกรมไหศวรรย
 ไช้จะหมายม่งมั้นให้มามี
 วิสัยเพศพงศ์ราชบัถษ
 เพราะบารมีอบรมดร้างดัมมา
 กำเรบจิตตุโดภด้วยโมหา
 มิจฉาจารย์พานกรรมเข้าได้กาย
 ประหารห้วงบ่วงเดียวให้ห่างหาย

เจ้าก็เรื่องฤทธิเดชประเดรีฐาย
 ถ้วนร่างค่างดวรรค่อนเนื้อพิ
 ซึ่งเมตตาวาจะพาบินประคอง
 ทงนทีดชเรศต์ตฤณท์
 ก็ขอบค่านาถอยดุนทรวอน

พระยาครุฑพั่งนุชดาร์ดวดี
 เจ้างามคมดมศรีสุนทร
 พิประมาทอาจองเพราะหลงรัก
 มิได้คิดแก้ไขวิตจะวางวาย
 ก็ประจักษ์ว่าเป็นอัคธนาเรศ
 จะเป็นกรรมนำตนให้ทรมาน
 แต่ความรักหนักยงเมรุมาศ
 จึงปลงจิตมิตรภาพไม่แปรปรวน
 ถึงนางฟ้าหกชนทศวรรค์ทรง
 ว่าพลางกางกรเข้าประคอง
 ถบทยานผ่านชนโพนมหน
 เฉียวฉิบพริบตาในนาที
 ถึงสิ้นพลีวันวามานทอง
 วางอนงค์ลงบนแท่นพรณราย
 ประดับเครื่องเรืองอร่ามงามทรง
 จากเกษียรธำครจรจรัด

จงมุ่งหมายชมทิพพิมานทอง
 จะยกหยิบทีไหนก็ได้คดอง
 ไปเที่ยวท่องชมเชิงพระเมรุธร
 ทุกดั่งสรรพแด่นดุชต์โมสร
 นื่องไม่อย่ากรออย่าเจรจา ฯ
 ประคองรับขวัญกนิษฐา
 ทงวาจาจัดแจ่มไม่แย้มพราย
 ด้วยประจักษ์ดำคัญที่มั่นหมาย
 จึงว้ายฟ้าธาโถมประโดมดาญ
 ดั่งดวงเนตรท้าววิกรมครดมาน
 พิตรการก่อรอยอยู่เรวอน
 ทงดินฟ้าอากาศดักแด่นดวน
 ประมวดมอบเด่นให้ไว้ทีในนื่อง
 จะเปรียบองค์ดมรมไม่มีดอง
 ตระกองโอบอุ้มแก้วกาก็
 ด้วยฤทธิรณแรงราชบัลลังก์
 ก็ข้ามด้นนครดวดกดาญ
 เข้าดูห้องวิเชียรรัตนเรืองฉาย
 ก็กดาญเพศจากครุฑเป็นเทวัญ
 ดั่งองค์วิษณุรักษ์รังสรรค์
 มาถวดยแท่นรัตนวิเชียรพราย

นั่งแนบแอบองค์ยุพเรศ

จุมพิตปรางน้องตระกองกาย

เดยวอดดอดกระหวัดสัมผัสต้อง

เชยชนรินทร์วิญจนวนชวน

ฝ่ายอนงค์กาทักศรีสวัสดิ์

กำเริบรินไทรธกริทา

ทำค่อนควักผดักกรแฉ่วชวนว่า

ไปหักหาญรานเด่นที่เจ้าธานี

น้องยังไม่สบายวายทุกข์

จงรารักหนักหน่วงในอาวรณ์

น้องตกถึงล้มพลัดพิมานเมศ

ไทดบรมพรหมทัตภัสดา

พระยาครุฑพั่งนุชเด่นาะถ้อย

ถนอมกรับขวัญแฉ่วบรรยาย

ซึ่งเรียนพามาภิราชนิราศรัก

เพราะสวาทนาฏน้องยุพาพาด

ดังได้ดวงมณฑามหาวิเศษ

อันหอมหวดอวดอบทั้งโลกา

จงสร้างไศกมาเกษมสวาทบ้าง

พรางกระหวัดรักรวบภิรมย์ใน

บันดาตพลาหกเทวบุตร

ชั้นเกศอุ้มประโคมโฉมฉาย

กรกายแนบสนิทชิดชวน

เต้านมทาทองของดงวน

บัวนกาเมศใหม่อยู่ไปมา ฯ

ร่วมสัมผัสแอบองค์ด้วยบักษา

แต่มายามานะกระดตรี

ไม่กรุณาน้องเดยนะบักษะ

ไม่ทันด่วงราตรีมารีบร้อน

สุดที่จะร่วมสุขสโมสร

ไซ้จะจรจากบาทมฤตกา

แรมทุเรศร้างประยูรวงศ์

หมายจะพึงบาทาจนวันตาย ฯ

ตั้งนำพลอยเพชรรัตนจำรัสฉาย

เจ้าด้ายสุดสวาทโฉมประโคมดาญ

ประยูรศักดิ์คั่นคเรศอันไพศาล

ไม่เกรงการอริราชแฉะเวรา

ของตรีเนตรในดาวดั่งด้า

จะห่วงวงขำมิให้ชมชื่นสุดใจ

อย่าให้ร้างเรศชิดพิสมัย

ชงชะไขว้ในเชิงตะเตียงดาญ

ก็ผิงผุดตงทวิทศาคาด

พโยมพยับบับองอนธการ
 ลัดตฤณทัตบรรพตก็ไหวหวั่น
 ฝูงมหามัจฉาในวาริน
 อันดอกดวงลี้มพลัดที่คุ่มกลัด
 ที่คุ่มบานก้านกลัดบชรจาย
 แมลงภูทิพรีบร้อนมาเอาซาบ
 ดองดุษดองเกษมเปรมลัคน์
 ครุฑลี้มดงเด่นอโนดาต
 ครุฑลี้มดงเด่นลัดตฤณทัต
 ครุฑลี้มร้อนเด่นโพนมบน
 ครุฑลี้มไต่คาบนาคา
 ครุฑหลงชมทรงลี้มวรีชน
 ครุฑตะเลงหลงเชิงยุพาพาด
 ครุฑหลงกลิ้งแกวชจรวิน
 ครุฑหลงกระบวนชวนตระโบม
 ครุฑลี้คิริคด้อยเค็ดอนเลือนลับ
 พระพายชายพัดรำเพยพา
 ดูเหวที่พิทประจ่าลี้มพลัด
 ภาณุมาศเร่งราชรถทอง

พระยาราชลือบรรณก็พด้นค่น
 พะจะอุ้มยุพาพินบินจร

ลัดทำนถึงเมรุราชดีชรินทร์
 คงคาคั่นเป็นละลอกกระฉอกกลิ่นธุ
 ก็โดดคั่นเด่นน้ำดำพองกาย
 ครันฝนซัดเซยแฉ่มแย้มชยาย
 รั้าพายกลัดนรินทร์เล้าวคณธ์
 อาบตะอองคองทั่วทุกชุมชน
 ดองกมดล่องดวาทไม้คดากัน
 วรรณภูถ่มมิ่งมให้ศวรรย์
 ลุดาจันทร์ลี้มพัศตร์พระภักดา
 นฤมดลี้มด้นมด้นิทหน้า
 กัดยาลี้มเด่นอุทยาน
 นางหลงนรินทร์พิทักษ์ศาสด
 เยาวมาดย์หลงเล่ให้ประหลาดโดม
 นางหลงชนรินทร์พิทักษ์เฉิดโฉม
 นางหลงโล่มนัสน์ในลัคนา
 ดาราดับสิ้นแสงสว่างหัด
 ลัคนาพร้องเพรียกพิมานทอง
 ก็ร้องมดั่งเสียงด้าเนียงก้อง
 ผาตผยของเยยมยอดยุดุคุณธร ฯ
 ประคองขึ้นเจ้าโดมโฉมดมร
 ไปชมขุนลัทธิชระเดวด

ว่าพลางทางประคองยุพเรศ
 ราร้อนให้อ่อนด้วยดมบน
 ขบออกยอดเขาพระเมรุมาศ
 แดงเขี้ยวขาวเหลืองเรืองนภางศ์
 ทวิปน้อยสองพันเป็นบริวาร
 มีพฤกษาใหญ่ดำประจำทิศ
 ขชมเขาแก้วทองเจ็ดชั้น
 หมุ่มหามัจฉาและนาคินทร
 ลารพคมีสัตว์จุฑาบท
 ดึงโตโคกิเดณและมังกร
 แดงขบอกรุกขชาตินาวีผล
 แต่ไม่มีวิญญาเจรจากัน
 ครนเจ็ดวณก่อนตรธานไป
 พดางบอกพดางหยอกคำราญรมย์
 ดองฉันทพิศวงดวาทจิต
 ไม่แหห่างร้างรักถักนาท
 ฝ่ายบรมพรหมทัตตฤเบศร์
 ไม่ยดพิศกรากันฤมด
 เมื่ออนงค์เนาแท่นไฉยาอาสน์
 จึงให้คนทวณฉัตราดัย
 มิได้พบจบถักถว้ราช

อุ่มประเวศบินโดยพระเวหน
 พดางเขยชันกมดด้วยกดินนาง
 แก้วประหลาดงามดีเป็นด้อย่าง
 เกะทวิปใหญ่กว้างทั้งทิศ
 ดันฐานตั้งจอกถอยกะจิหริด
 เกิดถิตแต่ประณมแผ่นดิน
 มีน้ำคนหัดนดชดาตีนรุ
 อันอยู่ในวารินดีทันตร
 คชดีหัดงหราชและไกรธร
 นรดีหัดกนิรและคนชรพร
 อันคิดค้นเปดงปดงดงดาวดวรค
 วิชาธรคนชรพรมาเขยชม
 แดงบันดาเกิดใหม่ได้คู่ดม
 แดงพาบินดอยดมมาดิมพล
 ชันชิตปรีดีเปรมเกษมศรี
 ในห้องรัตนมณิพิมานบน ฯ
 ครนหายเหตุเกิดการกุดาห
 คิตตงนงายเหงาเปด่าฤทัย
 หลากประหลาดจรดไปหนไหน
 ทุ่งนอกในพระปรีศเรือนจันทร
 ภูวนาถโคกโทมนัสคดีย

โอ้ก่าก็ศรีสุดาฉาวณย์
 ดงวณ้องมิให้ตองรุดม
 ยามตองค้อยประคองแต่พอพาน
 ยามแนบพณอมมิให้หนัก
 อยู่หัดหัดฤมาชาติให้เรียมครวญ
 พระถวิลหวนใจให้เทวศ
 พระลุ่มองค์หุดทัดนาใน
 ยุรยาตรจากอาสน์โองการตรัด
 แดงาหัดกรับขวัญไปทันที
 เสด็จยังทงเย็นไม่เห็นหาย
 สะทอนถอนฤทัยถวิลแล้วดินดา
 ที่เคยตรงถน่านในอ่างแก้ว
 ที่เคยเล่นมิได้เห็นนฤมด
 พระเสด็จเดี่ยวชดาไปท่าสระ
 พระเยียมยดแต่อุบดแบ่งบาน
 แดงเสด็จเกยแก้วกฤษณริน
 ไม่ดบดมรแล้วก็จรจรัดไคล
 เอนองค์ดงกับอาสน์อิงเขนย
 ชดเนตรคดอเนตรดงพรางพราย
 นิเวศน์วังดงเทยวตระหุดบจบ
 ฤาธิ์เรศประเวศทรงอุสุภา

เจ้าผู้ขวัญเมืองมิ่งวิมมาตย์
 ยามชมมิให้ชาดวนคำหวาน
 ยามประดานเนตรน้องแต่พอนวด
 ผจงรักนมน้องครองดงวณ
 โอ้อ่านวดหน่ายแห่งไปแห่งใด
 อัดสุดชดของเนตรพิดาปไหลด
 เห็นเงาไหวคด้ายเค็ดมว่ากาก็
 ศรีสุดดีไยหมางระคางพี
 ไม่ยดศรีสุดาถักษณแล้วไคกา
 ผ่อนระบายอดอันในนาดา
 ชาเดื่องหารอบบริมภูเขายด
 อันทดแถวหน้ากระจายเป็นด้ายฝน
 ฤาเจ้าคดแดนดระประทุมมาตย์
 มิได้ปะนมน้องคึงดงดาร์
 โอ้อ่ากานดาดวงไปแห่งใด
 ยุพาพินมาประพาตฤาไฉน
 ดูไพชยนต์รัตนเรืองพราย
 กรเกยพระนลาตแล้วใจหาย
 โอ้อ้ายดวาทรางอุราทวา
 มิได้พบนมน้องดงของหน้า
 ดักสุดาเหินเหาะไปหิมพานต์

ฤๅจักรกฤษณ์ฤๅทศิรค์ทรงครุฑ
 ฤๅธาตาทรงมหาหงส์ทยาน
 ฤๅอินทร์องค์ทรงพระยาไอยเรศ
 ฤๅสุริยค์ทรงรถอันดอยดม
 ฤๅพระเพลิงฤๅทศิรค์ทรงแรด
 ฤๅพระพายชายทรงอัสตร
 ฤๅครุฑาวาสุกรวิหิตเยศ
 เด็ยตายเอ๋ยมิได้เคยระคายใจ
 จะหาทรงสู่ดวงค์กษัตริย์ขึ้น
 พระธ่อนรวิญจนวนครวนคณิง
 ยังได้ข่าวทศพิศตรมนันดักนุช
 พระหริวงศ์กับองค์อนุชา
 จองถนนยกพลพยุหทัพ
 ดำงอตุ้รแหดกลงในดงคราม
 ปางพระไทโรอบอุ้มอนิรุช
 แด้วพาพรากรจากรักภิรมยา
 ยังมีนางศุภลักษณ์เที่ยววาดทรง
 แด้วพาเหาะดมอุดำวิดาวันย์
 ปางพระดมุทโรไชยชำนาญคิณ
 แด่นวิโยคโคกข้ามชโธร
 อันแด่นยากปมปามไม่พานพบ

มาดักนุชพี่ไปร่วมภิรมย์ดมาน
 ดักดมรไปดมานพิมานพรหม
 ดักดวงเนตรพี่ไปดาวดิงดัดม
 มาดอบชมกดินแก้วแด้วพาจร
 มาเวียนแวดพาน้องไปดมดมร
 มาอุ้มบังอรแอบอุราไป
 มาโดมดวงดวงเนตรไปฤๅไหน
 เวรุใดจึงกลาศที่เคดาคดิง
 จะหากดินดามภพไม่หอมถึง
 ถึงเมือราเมศร้างแรมดิดา
 ข้ามดมุทโรนครของยักษา
 ได้โยธาพานรินทร์กริบตาม
 ไปดิงรับชิงชัยในดนาม
 ได้นงรามคินยังอยุชยา
 ไปดมดุดดวาทธรรอยศร์อุดา
 ให้ดองรานิราศร้างกันกดางคัน
 ประดบองค์อนิรุชรังดรรค
 ดองกระด้นแด่นดุดดถาพร
 บำเรอพินทุมดีศร์ดมร
 ชีซอนคดินชัตให้พดัดกัน
 ก็ยังดบร่วมมรดภิรมย์ชวัญ

คั่นถ่านผ่านภพโรมคัล
 ปางสุชนแรมร้างมโนหเรศ
 ก็ตามคติมิได้คิดแก้ชัว
 ทงแด่นเขาป่าคั่นอริญเวศ
 ถึงไกรลาสดม่น้องประคองกาย
 ปางท้าวจรฐุมหาหงส์
 ไปในห้วงเขมะสระปทุมมา
 กับดุ่มขเด่นาพระยาหงส์
 พเนจรคอนถิงนิเวศน์วัง
 ชมคณานางหงส์ทงหกหมื่น
 บรรดาจากพราศุยกคั่นครอง
 ถึงจะข้ามหิมवादาคเรศ
 นิสิตจิตตุดคิตก็สุดใจ

ฝ่ายนางพระดนมณีนิตเฝ้า
 บ้างต้องกรช่อนอร่าเข้าจาบัลย์
 เคยเย็นเกล้านารินเป็นปิ่นปัก
 ไยดมรจึงมาจรให้แด่ดาต
 แม่ดถิตปรางค์ทองไม่ต้องดม
 ฤาเคื่องขัดในภูวนัษไทร
 อยู่คิตค้อมมหัสจรรย์
 ครนจะคิดเบาคความว่าตามชาย

ถวดยราชย์ดีบวงศ์ประเวณี
 นางประเวศไกรดาดีศรีศรี
 ข้ามนทกรดยากลำบากกาย
 ทางทุเรศไปได้เหมือนใจหมาย
 แล้วยาผายสู่อุดรปัญญา
 จากอนงค์เหมราชบัณฑา
 ค้องคิตบ่วงพราณป่าอยู่รัง
 ดั่งชีวิตจะปลิดปลงในกรงขัง
 แล้วยกดับหลังยังถาคูหาทอง
 ดำราญรินเปรมปรีดีไม่มีต้อง
 แค้นม่น้องจรดลไปหนใด
 ประจักษ์เหตุแล้วจะตามไปจงได้
 สุดอาลัยก็ถลบลลงแดนนี้ ฯ
 ก็สร้อยเศวรากำสรดกำสรดคัลย์
 โอ้พระขวัญเมืองมิ่งวิมลมาลัย
 พระปลดรักมิได้ร้างห่างดมาน
 จนท้าวดาญชัพถ่วงชีวาลัย
 กรรมนิยมจรดลไปหนไหน
 ก็ควรไซ้ขอแจ้งกิจจาชจา
 พอเหตุนี้เห็นอดห่างนางก็หาย
 ก็สุดหมายที่จะมุงประมาณการ

รำพาททางเชิงญคัณรต์
 บางอนงค์นวดพันอยู่งาน
 ดมเนตรเห็นถ่มถนิตแน่น
 พระจากอาสน์ขึ้นองค์ดำรงยืน
 เค้ายุบคนขรรพว่านางหาย
 ไฉนนายจะได้ด้ายสมรมา

คนขรรพอภิวันท์ถวิลหวาด
 ทูลถนองให้ต้องดำเนาคความ
 เมื่อพระองค์ทรงสถากับมานพ
 เห็นตาชายต่อตายพาพิน
 พอเกิดการณ โกลาในอากาศ
 ชะรอยครุฑเป็นมนุษย์มาในแดน
 จะอาดาธิบดินทร์ป็นนเรศ
 อึกเจ็ดวันเห็นดุษบรรณจะคลาไคล
 แม้นประหาดาก็จะด่วงครรไคตาม
 ให้ถึงสถานพานพัตร์นฤมต
 ท้าวด้ดับคนขรรพเด่นาะถ้อย
 กดยังบัดดั่งกรคั่นคั่นนาง

ฝ่ายพระยาครุฑราชฤทธิรอน
 ในห้องทิพพิมานถ้ำราญครัน
 ถึงกำหนดเจ็ดวันจะทรงสถ

ทั้งโอดถะโถมองค์ตรงดนาน
 นฤบาทค่อยได้ฤทัยคั่น
 ยิ่งโคกแด่นโคกก็ไม่มีชน
 ก็ออกพนพระโรงรัตนวิจนา
 เฉาฉายไปแจ้งที่แห่งหา
 เจ้าปรีชาช่วยผดุงจรงความ ฯ

เชิงฉลาดชำนาญชาญดนาม
 ชิงนงรามนิราศแรมนรินทร์
 ข้าเบื่อนพัตร์พอบกิดาถถวิล
 ข้าคิดกินใจชำระกำแทน
 เห็นสมมาตนางหายข้าหมายแม่น
 ดักแด่นลุดลวาทของท้าวไป
 พังระหัดแห่งเหตุที่ดังดัย
 มาโรงชัยข้าจะดูให้รู้กต
 ไม่เช็ดขามจะเข้าแซกในชุมชน
 จะแกกดบักษ์ให้ดังนาง
 ที่โคกถ้อยฤทัยค่อยได้ดว้าง
 มิได้ว่างวายเว้นทีวาวัน ฯ

เซยสมรต์มานชมภิมย์ชวัญ
 ต่างกระเด็นแด่นลวาทไม่คลาศคดา
 ดุษบรรณานึ่งนิกแด่วใจหาย

มิไปเล่นเห็นท้าวจะเคืองรกาย

เจ้าดวงมณฑาทองทิพมาศ

เมื่อพี่ไปทรงสกาแล้วพานาง

รุ่งพรุนพจะดาพางาม

เจ้าอยู่ไพชยนต์รัตนมนินิด

กากได้ดัดบัคคิดตั้ง

ดั่งเพลิงพิชิติตรมอรุภา

จึงวอนว่าข้าแต่สุบรรณราช

ดูบายบากจากตระกูลประยูรวงศ์

ก็มุ่งหมายว่าจะวายชีวาด้วย

ไม่ทันไรจะนิราศให้อาทว

ชาวเชิงอยู่ความทเชยชน

ถ้าหน่ายแห่งแล้วจงแจ้งแต่จริงไป

พระยาครุฑพั่งนุชแล้วแย้มสรвод ไฉนนวนมาพิโรธรำพันพิ

ใครเล่าแจ้งฤาเจ้าแควงกมดมี

เจ้าเนื้อหอมเป็นจอมจรรโลงหญิง

ว่าพลางเชยคางเคียงประคอง

เจ้าอย่าหมองใจหมางระคางสวาท

ดับกระหายบงวาทือปริมาณ

แม่นมิไปไหนเลยจะพันพกตร

ไม่ถึงวันก็จะพลันนิวัตมา

คำริแล้วอภิปรายประโดมนาง

แสนสวาทพิมิใครจะไทด้าง

เห็นจะหมางมุ่งเริ่มท่งบุริน

ไปตัดความดังสยเสียให้สิ้น

บายแต่งทินกรจะจรมมา ฯ

ให้แก่นคังคำราชบัณฑ

ชดนาคลอเนตรระดุมตง

เจ้าว่าแสนพิศวาสให้น้องหลง

อีกทั้งองค์พรหมทศภักดา

จึงเอออวยร่วมรดเล่นหา

อนิจจาใจจางมาหมางใจ

แต่แดรงอำนาจอื่นมาแก้ไข

ไซ้จะหน่วงเล่นให้ไวเมื่อไรมี ฯ

พระยาครุฑพั่งนุชแล้วแย้มสรвод ไฉนนวนมาพิโรธรำพันพิ

ฤาได้ดีพอให้ดมอารมณ์ปอง

เห็นดุดดั่งที่จะเปรียบเล่นมอดอง

ประจจะต้องเต่งเต้าปทุมมาดัย

จำนิราศไปกรุงไกรไพศาล

เพราะถึงกาลกำหนดเป็นสัญญา

เดียดายศักดิ์เขาจะแดรงว่ามารษา

ยุพาพาดจงดำราญวิมานทอง ฯ

กากัฟงครุฑเห็นสุดห้าม
 ชูดีกรวอนรำเป็นทำนอง
 ฤษัฏฐิทธิวิทยาวิชาธร
 ภารุความก็จะหยามหยาบรกาย
 แต่เดี่ยวหนึ่งใดต้องก็ต้องห้าม
 จงตรึการอย่าให้พานรำคัม

พระยาราชนเรนไต่ได้ดัดบับ
 เจ้างามอนข้างนอนรำพันครัน
 จะร่ายมนต์ผูกทวารวิมานไว้
 ไม่อาจทำลายเวทวิเศษชาญ
 แต่เวียนปลดอบเวียนดังดังวาดน้อง
 ประโลมเล้ากานดาแล้วคดาไคด
 ก็โหมอ่านมนตรามหาเวท
 แล้วบินโบยโดยฤทธิ์แรงสู่บรรณ
 ดงดุ๊กกษนิโครชก็แปลงเพศ
 เข้าสู่พระโรงธารชเรศตรี
 จึ่งเอนโองการตรัสวินิจฉัย
 ข้าคอยนายจนด้ายสว่างภพ

ครุฑฟงทรงธรรมก็หวนหวาด
 ดนองดาร์ซึ่งช้านานเวดามา
 พรหมทศฟงอรรธบุรณบอก

ประจักษ์ความบรรยายก็หายหมอง
 จะจากห้องให้น้องเอกากาย
 ย่อมฤทธิ์รอนเหินเหาะได้มากหลาย
 หึงฤาจะสู่ชายเห็นสุดที่
 ถ้าชำดามปฏิพัทธโอบดี
 เหมือนช่วยชีวิตน้องให้นานวัน ฯ

ถนอมรับกรน้องประคองขวัญ
 อย่าครันคร้ามอริราชจะแผ้วพาน
 ถึงผู้ใดจะเข้าดล็กหักประหาร
 เยาวมาดย์เมื่อยาหมองกมดใน
 จนแสงทองเรืองรางสว่างไส
 ออกจากไฟชนครันเรื่องสู่บรรณ
 อันวิเศษผูกบานทวารมัน
 ไม่ทันพริบตาถึงธานี
 เป็นมานพเยาวเรศเฉลิมศรี
 นฤบดีที่ด้นาเห็นมานพ
 ดูราเจ้าผู้ชำนาญในการจบ
 คิดว่าสับชะระร้อนไม่จรมมา ฯ

เชิงฉาดทำฝันให้ชื่นหน้า
 เพราะวิญญาไม่สบายข้างภายใน
 ดั่งเดี่ยวนยอกเดี่ยวบทรวงยังดังดัย

คนขรรพครันครุทจรด
 เขานั่งริมแท่นรัตนามัย
 กากิเหตือบเหตียวเห็นคนขรรพ
 เออไฉนไยนาฏกุเวรมา
 ว่าดูราคนขรรพพดียงท้าว
 เหตุไฉนไยแจ้งแห่งคดี
 อันบรมพรหมทศปันชเรศ
 ยังทุกขโถมหนักถึงคะนิงใน

คนขรรพครันครันคัคคิถาม
 นางหลงได้ให้เมถุนลัญจนา
 ประเวณีศรัทไคเตรจิต
 จะเขี้ยวให้มัวในกตคาม
 ตรีแฉวงจันดองวรนาฏ
 ครันนางหายแฉวงก็หน่ายอาลัยใจ
 ด้วยเป็นศรีพระนครขจรเดช
 ครันทราบข่าวว่าวอันดังเพลิงพราย
 มิได้คิดแกชวตจะวายชนม์
 จึงยดพิศตรอกเรศลุดาด
 นิจจาเอ๋ยถึงด้วยลุดชดวรงค์
 ว่าพดางทางประโดมเดียมดอง

นางลุดคัคคิถาแล้วคณคม

กักดับตนตามเพศวิสัย
 ประจงใจดูได้ให้กดยา
 ให้หว่าดจิตอัสจรรยเป็นหนักหนา
 นางประหม่าพิศตรเฝือกแฉวงพาที
 แฉวงท้าวทางทเรศนทศรี
 จึงมาคดลิมพดิมมานชัย
 เมื่อเกิดเหตุช้ำหายนั้นเป็นไฉน
 ฤอาลัยลิมดะไม่นำพา ฯ
 ดำริความเชิงชาญด้วยโวหาร
 จะว่าเรื่องภักดาภิ้วยความ
 จำจะคิดเหมือนเอาเดียนมาบังหนาม
 บิดความอันตรายแห่งเวนไคย
 อันจอมราชดามิทพดิมัย
 แฉฟไซรด์วาทเจ้าทุกเพดางาย
 มาทเรศแรมไคดนำใจหาย
 ว่าครุทพาดายลุดวาทมาลิมพด
 กำบังตนช่อนราชบัลลัษ
 พักมิได้มนัดเด่นหันอง
 ผิวพรรณเคยนวดฤาควรหมอง
 ดูทำนองในเชิงพนิดา ฯ
 แต่อารมณ์ปฏิพัทธ์ประหวัดหา

แต่รงแต่ด้วยเดห์หมายา

ได้พบพกตรเหมื่อนพบงเกิดเกล้า

ควรฤมาให้ชำระกำหนด

อนิจาเห็นว่าชาอยู่เดียว

เป็นหน้าแค้นแค้นเวทนาตา

คนชรพริบชวญแล้วจุมพิต

เกล้าเคदनเด่นดวงประทุมมาดย์

ซึ่งโทษผิดชิตโฉมประโดมเกล้า

อย่าถือความจงประนามประนอมใจ

ว่าพดางทางประจงปดงจิต

ต้องขึ้นนรณรณมยา

อ้าโอษฐ์ไกรชเกรยวกระหยับยา

แต่งจันทร์อัปชะอำโนอัมพร

พดูชาอากาศก็อับแสง

ประจักษจันทร์อุปราคทั้งแดนดิน

ซึ่งระฆังกังสดาดประดานเลี้ยง

ประเวณคดคดายชยายคน

ต้องลุ่มลุ่มดมภิรมย์รด์

คนชรพครนบ้ายรวีวร

ฝ่ายครุฑเทยวเด่นในหิมวันต์

ดูถ่านวิมานรัตนพรรณราย

อนิจาณีฤว่าปราชญ์

ที่ใจเศร้าค้อยด่างกรรแสงศรี

นี้เห็นดีแก้ไขอย่างไรนา

มาโดมเดียวดอบชิตด้วยอิจนา

จะใครว่าเสียให้ดมอารมณ์พาด ๗

กรรณิดเดียวดอดดอดประดาน

ยุพาพาดเมื่อยาหมองกมลใน

ด้วยรอนเรือดวาทหวังไม่ยังได้

พิจะไว้ชัพด้วยวนิดา

เนอดนิตแนบกันกระเด็นหา

ดิงราหจุจบพระจันทร์

กรกำเรอนรทจะดังหรร

ด้วยกำดั่งฤทธีรอนอดุรินทร์

ไม่แจ่มแจ้งแหล่งหล้าวนาสนิษฐ์

ก็อิ่งอินทภเริระคมป็น

ดำเนียงให้ดินหล้าไม่ผ่าผืน

ก็แซมชันเด่นดวงศศิธร

ยังไม่หมดลุ่มลุ่มมอด

ดังลุ่มลุ่มแล้วจกรเข้าชอนกาย ๗

ดูริยาดำยณห์กณณาย

ก็รายเวทเปิดทวารเข้าไพชยนต์

นั่งแนบแอบแก้วกานดาดวง
 กิณเด่นให้ดำราญบานกมด
 ร่มภิรมย์ส่มสั้ครตั้งใจปอง
 บั๊กมีไต่หมางระคางหวด
 กากัดมปองเป็นดองขึ้น
 ทิวาวันคนชรพรเข้าแนบนาง

ครันสร้างแสงสุริโยวโรภาส
 พระยาครุฑตั้งนุชนงพงา
 พิจะดาดายส่มจรจรัด
 เสร็จตั้งออกยังพิมานชัย
 คนชรพรเป็นไรเข้าในชน
 บินทยานผ่านข้ามดัดตณันท์
 แปรเป็นมนุษย์อุดมเดช
 ต่างแยกจรจรัดมรรคา
 มานพถึงท้องพระโรงรัตน์
 พระตำรงทรงดักกับชายชาญ

คนชรพรครันถึงชุดักกร
 จะตรัดถามก็เป็นความในอุรา
 คนชรพรปรับเนตรภูวนาท
 แต่บู้บอกให้พระองค์ผู้ทรงธรรม
 หมู่เฒ่ากามาตย์ณดาตคิต

แฉวณพวงอัมพาตตามด
 พดางยมแย้มแกมกตให้ยั่วยวน
 ระเริงวิกซิกดองเกษมดรวด
 เชยชวณขึ้นชิตดนิทนาง
 กดางคินครุฑแอบอยู่แนบข้าง
 ต่างรดดัดขึ้นให้โอชา ฯ

อากาศแจ่มแจ้งในแห่ด่งหัด้า
 กำหนดเด่นดกาในกรุงไกร
 ด้ายณให้ก็จะมาอย่าหม่นไหม้
 วิสัยรูปกดาบดบเป็นดู่บรรณ
 ครุฑผูกด้วยมนต์ทวารมน
 กับบรรดุด้านักนิโครธา
 คนชรพรกดับเพศเป็นยักษา
 เข้ามหานิเวศน์แก้วปราวการ
 กรุงกษัตริย์ทัดนาแฉวบรรหาร
 แต่วิญญาณยวนคิตวนิดา ฯ
 นรินทรยมดะไมอยู่ในหน้า
 แต่ข้าเดื่องนัยนาตุคนชรพร
 มีอาจเด่นอในดนามด้วยความชัน
 ว่าชายนคิอดู่บรรณมาดักนาง
 ต่างวินิจนึ่งนกอางชนาง

เข้มนั้หมายมานพไม่วั้นวาง

ฝ่ายอนงค์กาทักครีตมร

ไม่ยดพักตรชนางทักดางวัน

อนิจาไ้ว่าพิคนธรรพ

เจ้าเคยแอบแนบน้องประคองปราง

แรกรักรูธมาปลดศวาท

ญาบังกายช่อนน้องจะดองใจ

มาเถิดน้องจะถนอมกอดอมจิต

นางรำหาในห้องทิพพิมาน

ฝ่ายพระยามานพทรงดก

ถวิลถึงสุดาเดียวเปเดียวใจ

ถึงคั่นไทรกตายเพศเป็นครุฑราช

ถึงสถานถานโถมวนิดา

ฝ่ายบรมพรหมทศภูวเรศ

จึ่งเอนอรรธสุนทราวาท

อาตุระพเคยงเด่มอชัพ

ยังดบด้ายสุดศวาทของอาตมา

คณธรรพอภิวันท์สนองถ้อย

แปรตกนธ์เป็นครุฑวุฒิไกร

เร็วรีบยังมหาอายุพัค

ทางทุเรศเขตเขาดิขรินทร์

พดางจะพังรหัสเหตุแห่งคณธรรพ ๑

ครันครุฑจรจากห้องพิมานศวรรค์

ให้กระเด็นราคร้อนอารมณ์นาง

ไปดัดบอยู่ไหนทำใจหมาง

โยมาห่างหายเนตรอนาถใจ

แรมนิราศไปนิเวศน์ฤาโฉน

ฤาหมองไหม้ไม่ลุ่มครีตมานการ

จะผ่อนผิดผันหาเกษมด้านค

ไม่พบพานก็พิดาปละเวงใจ ๑

ดูริยาเย็นดับเห็ดยมไศด

กิดาไทรบิดินทร์ดินดามา

แผ่นผงาตรเห็จห้องพระเวหา

โดยผาดุ๊กภาพประเพณี ๑

ครันมานพประเวศจากกรุงศรี

โดยพระมีมาโนชเปรมปรา

ท่านเร็วรีบดับเดาะแสงวงหา

เนาณิพานิवासสถานใด

ช้าโดยรอยมานพถึงป่าใหญ่

ช้าเป็นไรแทรกชนดุษุบรรณบิน

กวักกวัดปีกข้ามชลาสินธุ์

ก็เต็มบินสู่ลิมพลีวัน

ประดับนางในปราศรัยพิมานมาศ
ด้วยทิพย์ถาดล้ำราญครัน

แค้นดวาทครุฑครองประคองขวัญ
จะรำพันพันธุ์ชดวรรยา ฯ

พรหมทัตแจ้งอรรถคนธรรพทัต
ตั้งได้แก้วจักรพรรดิมาทัดนา
จึงด่าวดัประภาษนาฏกเวร
นางนิราศโกศยไต้ขุนเคือง

บัดนี้ทรู์รเด่นโถมหน้า
เป็นหม่ามิ่งมิตรมงคลเมือง
เจ้าผู้เจนจบแค้นดงให้แจ้งเรื่อง
ฤาปลดเปลื้องชूरรักในฝ่ายเรา

ฤาเพ็ดพิศนจำเรียมสมบัติครุฑ
ไต้พิบพานประมาณจิตยุพเยาว์

อันสูงส่งถึงเมรุขุนเขา
จะนั่งเนาฤาจะกลบบุรรมย์ ฯ

คนธรรพหวนจิตจำนอง
ไปสู่สัมพลันอันอุดม
ข้าพบพกตรแต่จะทกาทักยาก
จนจิตที่จะคิดให้คนมา
ข้าพรินตัวกถวจะวายทำดาบขนม
จึงจำต่างในทางเด่นเห็นช
แกดงประโดมดองใจดูในที่
จึงไต้ดบดมดองทำนองนาง

อันพระน้องราชเทวีภิรมย์ดม
เห็นนิยมนสมบัติดฤณา
ทำบายบากเฉยเชื่อนไม่เบื่อนหน้า
กิริยาตั้งจะบอกยุบดครุฑ
ทั้งเกรงบาทยุคดเป็นที่สุด
หวังจะแก้แค้นครุฑให้ดังนาง
ก็เร็ววิปริตพิพัทธ์ไม่ขัดขวาง
โทษข้าถึงด่างทำดาบปราณ ฯ

พรหมทัตฟังอรรถแค้นดงดัดบ
เปรียบดั่งवादุกรไกรชัยชาญ
ด้วยอาลัยในดุดาดวงดวาท
ยังข้าคนธรรพอันชพาด
ควรฤาคนธรรพประทุษฐูจิต

หทัยวับเพียงเพลิงเถกิงผดาญ
ใครประหารชนดหางให้โกรธา
ไปร่วมราชบัลชีแค้นมิดา
เดี่ยวแรงว่าจงใจให้ไปตาม
ทำดาบมิตรให้กถึงกถางดนาม

เราใช้รักก็มีไซ่ชายทราม

ครั้นจะต่างเสียให้ว่างชีวิตม้วย

เมื่อหญิงร้ายชายโหดสิ้นตานพาด

คำวิพตางทางตรัดแก่คนชรพ

ซึ่งท่านทำความชอบเราชอบใจ

เราเสียดวงสมรไปได้อัปยศ

ทำในนิจจะได้กาก็

นาฏกุเวรอภิวาทบาทมุต

จะแก้กตเวทิตายให้อัปรมาณ

ให้มาดั่งคงคินยังนิเวศน์

จะขับอ้างแต่ปางไปดอบลัก

เห็นครุฑก็อายเสียคายยศ

ทวงทีก็จะดั่งองค์ยุพิน

ท้าวลัดบพเพียงดุดองดาด

พระราชทานบำเหน็จจอนงค์ใน

ครั้นรุ่งกรุงกษัตริย์ตรงดำนาน

ออกพระโรงวินิจฉัยพรายพรรณ

ฝ่ายครุฑครั้นครบดัดศवार

แล้วบินโบยโดยแดนที่ขัณฑ์พร

เป็นมานพเข้าสู่นิเวศน์วัง

กรุงกษัตริย์เอนอรรถอภิปราย

มาทำความบังเหตุให้อัปรมาณ

ก็เกรงด้วยครหาจะว่าชาน

ไม่ต้องการที่จะก่อเวรไป

เราอาภัพเสียมิตรที่พิศมัย

เหมือนนกไร้ไม้โหดก็ตามที่

จะหย่อนยศทวทิศทั้งด

คินบุรีให้เรื่องเดชาชาญ

อย่าอาคูลพระทัยจงได้ดำนค

หมางดมานในสมรให้รอนรัก

เรื่องพระเดชเฟื่องฟ้าอาณาจักร

จนขำร้างห่างรักมาบุริน

จะปลิดปลัดดั่งวาดสวาทดิน

องค์นรินทรราชอย่าร้อนใจ ๗

เห็นดมมดแก้กตบักษได้

ทั้งศฤงคารโภคย์ให้คนชรพ

ประดับองค์ดองการทรงพระชรรค

เด่นานั่งคงคิตดาษดา ๗

ก็ดั่งดาร์วณุชเด่นหา

ดุดพระไทรด้าซากก็แปดงกาย

ชนยังพระโรงรัตนเรืองฉาย

เชิญนายผู้ชำนาญชาญดกา

ราชาภัพระยามานพเด่น

เด่นระกำชาจิตตั้งพิชยา

จำเป็นจำแตรังเป็นดูชา

ด้วยต้องรารักร่วมฤดีดาต ๗

คนขรรพครันเห็นกรงกษัตริย์ แจ้งรหัสให้เนตรตั้งบรรหาร

น้อมคีโรตม์รับรดพจมาน

จับพิณดีดประสานด้าเนียงครวญ

แกดั่งประติษฐ์คิดขับเป็นกาพย์กถอน

กระแदैยงดอยร้อนโหยหวน

โอ้พระพายชายกดินมารัญจน

หอมหวานนาคาเหมื่อนนากา

รินรินชนจิตพิจำได้

เหมื่อนเมื่อไปร่วมภิรมย์ประดมศรี

ในสถานพิมานดื่มพลี

กดินยังซาบทรงพิทังวรกาย

นิจาเอ๋ยจากเซยมาเจ็ดวัน

กดินดูคนขรรดรินก้เหือดหาย

ฤว่าใครแนบน้องประคองกาย

กดินด้ายดวาทซาบอรามา ๗

พระยาราชเวนไทยได้ดัดบั

ด้าเนียงขับกล่าวกดินกนิษฐา

ประหาดจิตพิศดูคนขรรพา

จินตนาหนึ่งนิกคหนึ่งโน

เออไฉนไฉนจึงกล่าวกถอน

ถึงกดินแก้วดวงสมรมาเดียดได้

คุณโกรธแदैวระงับดับไว้

จะฟังไปให้รู้ในเรื่องความ ๗

นาฏกุเวรเจนแจ้งไนทีโกรธ

จึงเออนโอบฐ์คำขับชยบชยาม

โอ้ว่าแก้วกานดาพางาม

ยามนเจ้าจะนั่งอนาถองค์

ถ้าพออยู่จะไคชูประคองชน

ด้าราญร่นร่วมมิตรพิศวง

เดียดายจากพรากเนอนวดมจ

คิดจะไครคั่นคงยังดื่มพลี ๗

ครุฑพียงคังฤทัยแค้น

ตั้งหนึ่งแदैนอคนิรุทรมาคุดจ

เด้แदैรังดูนทราวาท

ว่าคูก่อนเด้นเด้นาะพิณ

เราได้ฟังกังวานประสานสาย

บรรยายหาดากจิตคิดถวิล

อนึ่งนายก็เป็นชายแต่เดินดิน

เราแจ้งทางทุเรศเขตอริย

แม่นจะขวางแหวทางมยุรี

ด้วยน่านนลุ่มดะเอ๋ยค่อน

ประกอบหม่อมจกมภาพาด

ผู้ใดข้ามหนตักันคร

แด่นมหาพระยาครุฑยังเต็มบิน

นี้แนะนำไปได้ไหนเล่า

ถ้าเหาะเหินเดินได้ตั้งใจปอง

ถ้าประกอบกายสิทธิ์ฤทธิเวท

เราก้หวังอยู่ด้วยยังไม่เคยไป

คนขรรพครันฟังก์แยมดรวด

อันเวทมนต์ฤทธิไกรไม่เขี้ยวชาญ

พระยาครุฑครองฐเป็นชายเฉา

ราตรีบักษะเขาแนบนอน

ต่างชู้ต่างชนทุกคืนวัน

เป็นลัจจดังพรองไม่อำพราง

ว่าพดางขับครวญกระบวนพิน

เดี่ยตายพักตร์รับพักตร์พี่เมียงมัน

เดี่ยตายชนงก่งพักตร์เมื่อยกยวน

เดี่ยตายปรางข้างเบือนกระบวนมา

ไฉนรู้ได้จ้ดในดิมพลี

ดัดตณันท์คันศมฺพรได้ดี*

ก็จมดงถึงที่แผ่นดินดาด

จึงชอด้ทนครอันไพศาล

คชดาร์เือกหน้าแด่นาคินทร์

ก็ม้วยมรณเป็นเหยื่อแก่ด้ศวรดิ้น

จึงด่วงดิ้นถึงพิมานทอง

ถ้าโดยเดาว่าเด่นพอเห็นคด่อง

จึงไปเห็นห้องพิมานชัย

วิเศษด้วยมนตราเป็นไฉน

คิดจะใคร่ศึกษาเป็นอาจารย์ ฯ

แด่รังตำรวดเยาะเย้ยเฉดยดาร์

แต่จิตหาญแทรกชนดุษุบรรณจร

มาพาเราผู้ช้ไปสู่สมร

ทิวากรเราแนบประจำนาง

แต่ดุษุบรรณงมจิตไม่คิดหมาง

ชำระคางกั่วเกลือกจะมีครรรัก

โอ้กดินกาก็พหมายมัน

เดี่ยตายกรรณรับรด์พจนา

เดี่ยตายเนตรนำชวณเด่นหา

ให้หน้าดำดุษุบรรณจวนใจ

* มีผู้จำได้อีกความหนึ่งว่า “เราทราบทางทุเรศเขตสิขร ในสาครลึกกว้างทางวิถึ”

เดี่ยคายโหนรู้อ่อนคำให้กำหนด

เดี่ยคายเคาะเคาะชั้นอรุณ

นิจาเอ๋ยชวดเซยเพราะต้องชู้

เวทนาด้วยพระยาสุพรรณครัน

พระยาครุฑได้ดัดบ่มนัชบ่าง

ดัดจิตเดี่ยคิดเดี่ยดูดา

ดะท่อนถอนหญ้าย้อยในอก

ประดุจดั่งจอมจักรมัญฉวน

พระเดี่ยเดชเพราะทนต์ด้วยองอาจ

พระเดี่ยมนต์เพราะกลอดสุรา

เราเดี่ยแกวกากัศรี้ดวาท

เดี่ยฤทธิเพราะไม่คิดจะบ้องกัน

ครึ่งนเดี่ยรักก็ใคร

เป็นชายหมื่นชายต้องอายคน

ศรีแฉวพาที่แก่คนขรรพ

แฉวพากย์กดาวเกลี้ยงกลอนการ

ว่าพดางทางดาบรมนาถ

ถึงพระไตรดำนกก็แปดกาย

ดุติมพลีวันกรายเวท

ชนนึ่งเหนือแท่นรัตนชชวาท

ว่าดูรายพราชมะหาดโฉม

เดี่ยคายกรกอดรัดกระหวัดไหว

เดี่ยคายใจน้ำใจทุกดั่งอัน

ถ้าคงคู่ก็ไม่ร้างภรมย์ขวัญ

ขับแฉวอภวันทกษัตรา ฯ

จึงกระจำแจ้งข้อไม่กังขา

ดั่งต้องจักราบรรดิษดาญ

แฉนวนิตกัตตรอนดมรต์มาน

เมือกรุงพาณดอบโดมสุจิตรา

พระเดี่ยสวาทเพราะห่างเด่นหา

สุจิตราจึงพรากไปจากกัน

เพราะประมาทไม่ถนอมเป็นจอมขวัญ

คนขรรพมันจึงแทรกเข้าซ่อนกต

ถึงเดี่ยชุกได้เซาวันทเฉาฉงน

จำจนจำพรากอาดิษดาญ

ท่านช่างขับเฉยฉาดวนคำหวาน

ชำนาญนักเรานับว่าเป็นชาย ฯ

ดีดาศจรจรัดฉนฝาย

เป็นสุพรรณบินว้ายโพนมมาน

เบิกบานทวาเรศมุกดาหาร

จึงกล่าววรดีพจมานแก่กาก็

เราประโดมเจ้าจากพาราณดี

มาเนาในพิมานรัตน์ดี

นุชแจ้จริงคำอย่าอำไ้

กากีฟังคดีตระดกาด

แต่พระพามาชมสมบัติพิ

ชาอยู่เดียวเปลี่ยวเหงากัดกนั

พระยาครุฑฟังนุชด้นองคำ

ดุดับช้มาพรางชาย

เดี่ยวแรงรักหักจิตไม่คิดบาป

ก็เจือใจมิให้อนาทร

เซยชนดั่งวิเชียรเจียรไน

ยังไม่รับจนเราจับได้ช้ชาย

กากีฟังคดีด้นองถ้อย

อนิจว่าช้กับคนขรรพ์

จนนำมาดอบได้ไ้ไ้ด้น

นี้กระไรพระไม่พิจารณา

เออพิมานดีมพดีก็สูงุด

แล้วร้ายเวทผูกบานทวารบัง

อย่าว่าแต่มนุษย์ในแหล่งหล้า

ก็ไม่หาญทำลายเวทสุบรรณ

หนึ่งคนขรรพ์ก็เป็นทาสบาทมุด

ถึงข้าพลัดภักดีตามาเองค

ไ้ด้บดี้ราตรีทิวากาด

ยังมีใครมาดักถึงสถาน

เยาวมาดัยก่ด้าวแก้พิราทด

อันดอยดิบดิวฟ้าเวหาหน

ยังไปยดพัศตรใครมาโกดกราย ๖

พิโรชช้ดั่งฟ้าคนองด้าย

จนช้หน่ายใจช้แล้วจู่จร

นิยมหยาบฉกพามาสมดมร

ประคองนอนแนบข้างไม่ห่างกาย

มิรู้ไฟฟองช้ดัดด้าย

คือนายนาฏกุเวรที่เจนกัน ๗

เป็นน่าน้อยใจเพียงช้วาลัญ

คือใครเดียนัยนจ้านรรจา

ถ้าเป็นดักช้แล้วควรลงโทษา

มาเดกแด้รังแกดั่งว่าดั่งจริงจิง

มนุษย์ฤาจะมาได้ดั่งใจหวัง

ประคุดดั่งช้ายเพชรดักเจ็ดชน

ถึงสุราษฎร์เทพในดรวงดวรรค

คนขรรพ์ฤาจะมาได้ดั่งใจจง

คำตระกูลดั่งกามาเกมหงด

กรักวงศ์เหมราชไม่เกมกา

ซึ่งพระไม่กลัวเวรเพราะหวังดวงตา
 ถนอมน้องมิให้หมองดั่งเงา
 ไม่ทันไรฤๅใจจะทูลจิต
 ชรรมดาว่ารักจะรอน

พระยาครุฑพั่งนุชดาร์แดง
 จึ่งคิดว่าอำตระหญิงพาด
 เราทราบดังนี้ซึ่งระบิณมันขับอ้าง
 ได้อปยศมาตยาพลาพด
 เพราะมีชู้ไม่รู้ให้รอบเชิง
 คิดว่าหงส์จะจงแต่ชดชาร
 ตัวนางเป็นไทแต่ใจทาด
 ดั่งตุกรฟอนผ้าแต่อาจม
 น้ำใจนางเปรียบอย่างชลาลัย
 เดี่ยวคายทรงวิไลแต่ใจพาด
 สุกแดงดั่งแดงบัทมราช
 เรารู้ใจแล้วมิให้อนาทร

กากีชู้ตุกรแล้ววอนว่า
 บริภาษข้าบาทไม่มีดี
 เพราะหลงกลไม่รู้จึงเสียกล
 แม้นคนชรรพว่าแก้วในอุทร
 พระฟังคำข้างเดียวมาเกรี้ยวโกรธ

พานิราศมาร่วมเล่นหา
 พระคุณดาดินฟ้าแดดด้าคร
 พระวินิจฉัยตรองคริคำรักก่อน
 เพราะหลงกลเขาชวนให้เสียการ ฯ

มโนแห่งดั่งมณีนีตแตกฉาน
 ช่างกล่าวดาร์สอดแก้ด้านวนกต
 จึ่งกระจำแจ้งขออนนต์นช
 ดั่งจะด้นดินม้วยด้วยคำพาด
 หดงระเริงว่าเจ้ารักดมครดมาน
 กัดบับันดาดกถวเกิดอกด้วยเบือกตม
 ไม่รักชาติริศหวานมาพานชม

ห่อนนิยมรักรสคู่คนชาร
 ไม่เลือกให้ดห้วยหนองคดองละหาน
 ประมาณเหมือนหนึ่งผลอุทุมพร
 ช้างในดวนกิมิชาติเบียนบ่อน
 จะพาค้นนครในราตรี ฯ

อนิจาพระไม่โปรดเกศ
 นเอนว่าเวรมาราญรอน
 หดงดงนแห่งหน้ายดโมดร
 ตกจะรอนรอนอร่ามกาย
 ทุเดาโทษขอพิศุจน์ดัยถวาย

แม่พิรุณทุจจริตก็ควรตาย
อยู่หัดหัด ฤาจะซัดไปดังเดี่ย
มิขอคั่นครำให้เข้าใจ

พระยาครุฑได้ดับคบคั่นาง
จึงตรัสว่าอาตุระกาก็
จะเดียงเจ้าเราอปรยศยศ
ว่าพดางทางอุ่มนฤมด
แผ่นผางดผาตผยของด่องฟ้า
วางอนงค์ดงหน้าพระดานคด
ไปอยู่กับเราเดี่ยวเปดี่ยวนัก
เชิญเชยเดี่ยวคู่ชดวรวงค์
ตราบด้นดินฟ้าพระเมรุมาศ
กว่าจะเดี่ยจคิวโมกษทางธรรม

ฝ่ายบรมพรหมทัตถนินทร
พระอ่าองค์ตรงพักตร์เดี่ยจดี
เห็นกาก็ศรีดมบรรพนาฏ
พระระงับดับเดี่ยดด้วยปรีชา
ว่าตราดุดาตวงเนตร
พดงหน้าทาท้องทุกคั่นวัน
จะอยู่โยในหน้าพระดานเด้า
พิชอบใจในสวาทเด่นทวี่

ไม่เดี่ยตายชนม์ชีพเท่ายองโย
ไม่โปรดเมี่ยจงประหารให้คักษัย
จะไวด์คัยด้อม้วยในดิมพลี ฯ

ยิ่งหมองหมางวางสวาทมารศรี
หญิงกตเด้นดินพิราภ
จะภาหมดทวี่หัดเวหาหน
ออกจากไพชยนต์ในราตรี
ถึงพาราเจ้าทวี่ปชมพุศรี
จึงมรดพจนาคถินแนะนาง
ทนจกพรังพร้อมอยู่ด้อมข้าง
ดั่งแต่ปางนี้ไม่ขอพบกัน

แด่นชาติไม่ขอร่วมภิรมย์ชวัญ
ดั่งเดี่ยจให้จหันไปดิมพลี ฯ

ทิพากรรูงรางสว้างดี
ไซดึ่หับญชรเยองชาเดี่ยงมา
ให้ร่อนราชฤทัยรุ่มดั่งดุมผา
จึงเออนพจนายะยุพินพลัน
เจ้าประเวศไปด้อมพินาณดวรวงค์
พงเห็นชวัญตาตถกถิงชาน

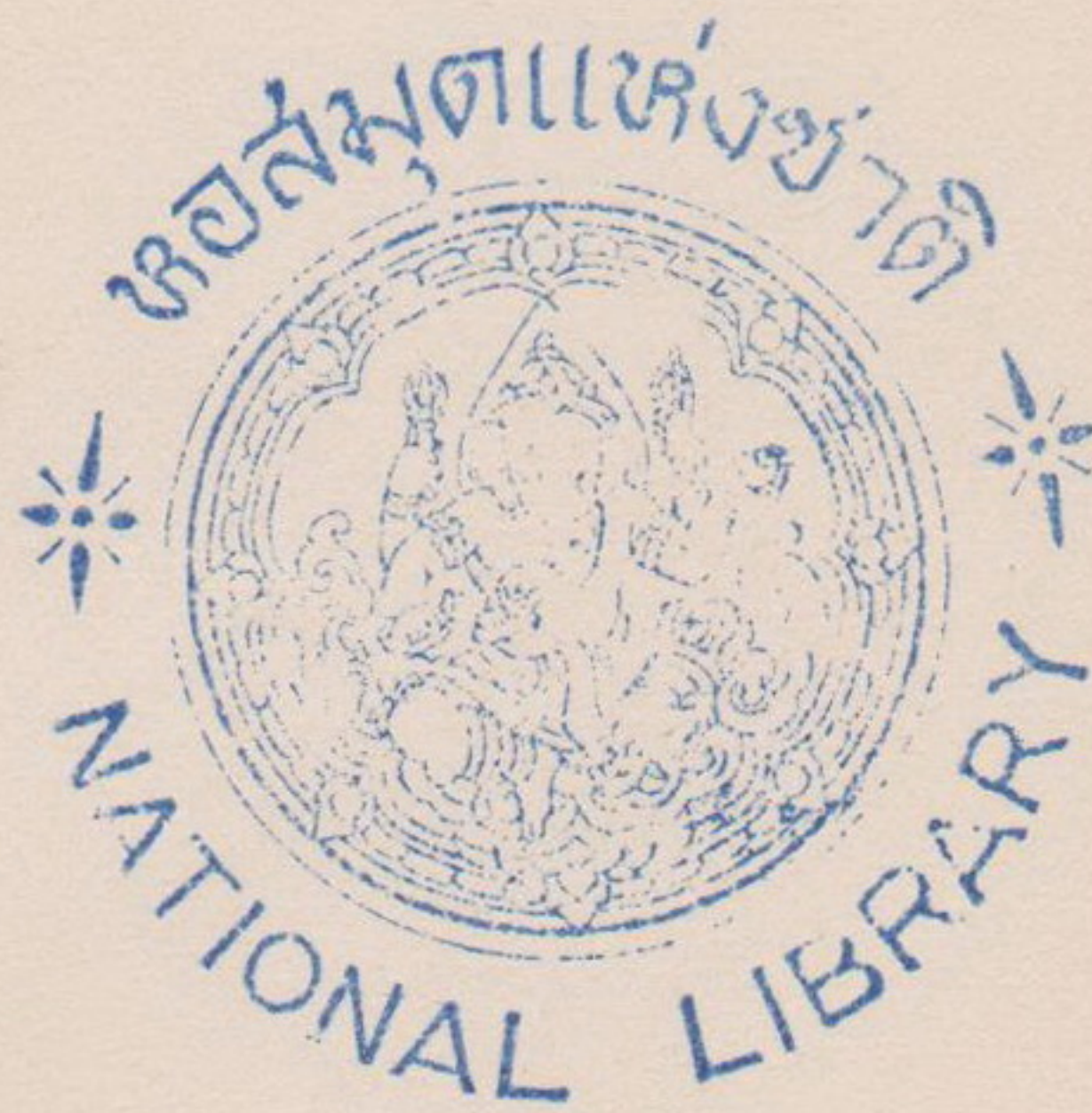
ขอเชิญเนาในนิวาด์นปราชาศศรี
มิเดี่ยทที่บำรุงผดุงมา

แต่ย้งเยาว์คุ่มเท่าเป็นเอกองค์
 คิดว่าจะไฉ่ชื้อให้ภษา
 เพราะแรงราคากรดพาราณดี
 แดวเบื่อนบายหน่ายเดให้เด่นให้ครุฑ
 หึงแดวสองเฒ่าเจ้าชำดาม
 เมื่อเป็นหญิงแพศยาอาธรรม
 กากอภวันทด้วยบุญจางค์
 เป็นความลัดยเกิดวบตจิงจำไทด
 ด้วยมิตมนอนนการในอากาศ
 ชำร่าให้เพียงจกทำดาบปราณ
 ชำร่าพันเพ็ดพ้อไม่ท้อครุฑ
 ขอตายด้วยดีจจาพยายาม
 แต่พุนเทวด์เนตรนองเป็นโดहित
 เขาเรืองฤทธจกจิตเป็นลัตรี
 ถึงกระนั้นจริงใจไม่ปฏิพัทธ์
 พว่ำบวงบนเทพเจ้าทุกเข้าเย็น
 พอเจ็ดวันคนขรรพ์ไปถึงสถาน
 ให้อดอนคนจิตดงพิษปืน
 ช่งพเดยงทำการทุจริต
 ดิงรางฉิมไครู้ดักดักนร
 เพราะกรรมนำเหตุให้ให้ฤโหด
 แม้นมิโปรดเช่นฆ่าก็ทำตาย

ป็นอนงค์นางในทงซ้ายขวา
 มีรู้วารีงรวยไปด้วยครุฑ
 ไปดอยเด่นดิมพลัดอันสูงดุด
 กัดบมายุดยัดชมกับคนขรรพ์
 ช่างทำงานพักตรานำรับขวัญ
 จะให้เดยงนางนั้นประการใด ๆ
 กำดรดพดางทางทูตส่งองไซ
 ไซจะร้างแรมรดับทมาดัย
 ครุฑบั้งอาจพาพรากไปจากสถาน
 แต่โหยหาภูปาดไม่เห็นตาม
 จะโจนดงในดุมุทรไม่เช็ดขาม
 ดุบรณบินรับข้ามไปดิมพลัด
 ไม่มีจิตจกรักในบักษ
 ก็ดุดทแทวกรรมจิงจำเป็น
 เป็นความลัดยว่าไปใครจะเห็น
 ขอให้ครุฑเค็ดมเค็ดนมาดังคิน
 ไคแจ้งการภวนัยไม่มีชน
 ดัดบดงกับพนพิมานบน
 ที่จริงจิตมิไคแจ้งในเหตุผล
 เท็จจริงก็เหมือนจนประจางกาย
 ประมาณโทษนั้นผิดอยู่แห่ดหาดาย
 ขอไฉ่ดาบดุม้วยด้วยดีดัยา ๆ

นฤบาทพึงดำนวนกต่าง
 บริภาษโดยราชบัญชา
 ภูเป็นปิ่นไกรกรงผดุงเดช
 อย่าพังกต่างกต่างให้อาวรณ์
 ทุกนิเวศน์เขตชนบทบุรีเรือง
 ขอบแต่ได้แผดอยในวาริน
 พระศรีพิพัฒน์ดังเดวคามาศย์
 นำนาฏกาภักดีดามา

หทัยผ่องดังเพลิงประดัยหัด
 อำหึงใจกต่างดำพร
 ไซ้จะไร้อศเรศต์โมสร
 จะเคียงไว้นครกัณหักดิน
 ๒๒๕ ๒๒๕
 การเรืองจะตำหนิติน
 ๒๒๕ ๒๒๕
 จังจะหมดมดทินทินทา
 ๒๒๕ ๒๒๕
 ภิรมราชโองการนาถา
 ถึงท่าได้แพแล้วดอย เอย ๆ.

หอสมุดแห่งชาติสาขานครราชสีมา

พิณพาทย์วงพิณทรงเครื่องธรรม ถิ่นพระราม 6 ร้อยยี่สิบสอง พระนคร โทร. 71866
นายวาล รุ่งเรืองธรรม ผู้พิมพ์และจัดพิมพ์ ๒๕๐๔

